

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка

Навчально-науковий інститут педагогіки і психології

Кафедра соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально наукового
інституту педагогіки і психології

 Світлана КОНДРАТЮК

«28» січня 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ

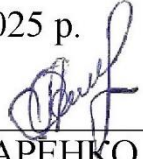
галузь знань 23 Соціальна робота
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 231 Соціальна робота
(шифр і назва спеціальності)

освітня програма Соціальна робота
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
(назва)

мова навчання українська

Погоджено науково-методичною
комісією ННПП
«21» січня 2025 р.

Голова
Юлія БОНДАРЕНКО
док. пед. наук, професор

СУМИ 2025

Розробники:

РИЖАНОВА Алла Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності.

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри соціальної роботи і менеджменту соціокультурної діяльності

Протокол № 7 від 10 січня 2025 року.

Завідувач кафедри
канд. пед. наук, доцент

Ірина ІОНОВА

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ
ДОПОМОГИ»

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	бакалавр	Вибіркова	
		Рік підготовки	
		4-й	4-й
		Семестр	
II-й		II-й	
Лекції			
24 год.		2 год.	
Практичні, семінарські			
24 год.		6 год.	
Самостійна робота			
72 год.		112 год.	
Консультації:			
- год.		- год.	
Вид контролю: залік			
Загальна кількість годин – 120			

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Аналіз та вивчення нормативно-правової бази соціальної роботи та соціальної допомоги, яка визначає правовий статус соціально-вразливих верств населення і спрямована на надання їм соціального захисту та соціальної допомоги шляхом встановлення державних гарантій соціальної підтримки, виплати матеріальної допомоги, пенсій та соціального обслуговування; ознайомлення з міжнародними нормативно-правовими актами, законами, підзаконними актами, які відносяться до різних галузей права і можуть бути застосовані соціальним працівником в межах його компетенції; визначення категорії громадян, яким відповідно до чинного законодавства надається соціальна допомога; роз'яснення функції соціальних установ, що спрямовані на соціальний захист та реабілітацію громадян, які потребують соціальної допомоги.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Навчальна дисципліна «Правове забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги» має міжпредметні та міждисциплінарні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами.

Майбутні фахівці соціальної сфери зможуть розвинути професійні надбання, напрацьовані в результаті виконання робочої програми навчальної дисципліни «Правове забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги» завдяки вивченню наступного блоку дисциплін професійно-орієнтованої підготовки: «Вступ до спеціальності та деонтологія», «Історія і теорія соціальної роботи», «Інституційне забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги», «Соціальна робота за кордоном», «Соціальна політика України», «Інноваційні моделі надання соціальних послуг», «Економічні основи соціальної роботи» та інші.

3. Програмні компетентності.

Програмні результати навчання за дисципліною.

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу</p>

	<p>життя.</p> <p>ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 5. Здатність планувати та управляти часом.</p> <p>ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети</p> <p>ЗК 14. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.</p> <p>ЗК 15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	<p>СК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).</p> <p>СК 2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.</p> <p>СК 3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.</p> <p>СК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.</p> <p>СК 5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі які опинилися в складних життєвих обставинах.</p> <p>СК 6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.</p> <p>СК 7. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.</p> <p>СК 8. Здатність застосовувати сучасні експериментальні методи роботи з соціальними об'єктами в польових і лабораторних умовах.</p> <p>СК 9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.</p> <p>СК 10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.</p> <p>СК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.</p> <p>СК 12. Здатність ініціювати соціальні зміни, спрямовані на піднесення соціального добробуту.</p> <p>СК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.</p> <p>СК 14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.</p> <p>СК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних</p>

	<p>професійних груп та громад.</p> <p>СК 16. Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи.</p> <p>СК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій-партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.</p> <p>СК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.</p> <p>СК 19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.</p> <p>СК 20. Здатність до сприяння підвищенню добробуту і соціального захисту осіб, здійснення соціальної допомоги та надання підтримки тим, хто перебуває у складних життєвих обставинах.</p> <p>СК 21. Здатність до здійснення соціально-виховної діяльності в освітніх закладах.</p> <p>СК 22. Здатність до соціально-педагогічної взаємодії з дітьми та молоддю.</p>
<p>Нормативний зміст підготовки бакалавра, сформульований у термінах результатів навчання (ПР)</p>	<p>ПР 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.</p> <p>ПР 2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.</p> <p>ПР 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.</p> <p>ПР 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.</p> <p>ПР 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.</p> <p>ПР 6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.</p> <p>ПР 7. Використовувати спеціалізоване програмне забезпечення у ході розв'язання професійних завдань.</p> <p>ПР 8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.</p> <p>ПР 9. Використовувати відповідні наукові дослідження та застосовувати дослідницькі професійні навички у ході надання соціальної допомоги.</p> <p>ПР 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.</p> <p>ПР 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків та складних життєвих обставин.</p> <p>ПР 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.</p> <p>ПР 13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.</p> <p>ПР 14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна</p>

	<p>соціальна допомога.</p> <p>ПР 15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.</p> <p>ПР 16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.</p> <p>ПР 17. Встановлювати та підтримувати взаємини з клієнтами на підґрунті взаємної довіри та відповідно до етичних принципів і стандартів соціальної роботи, надавати їм психологічну підтримку й наснажувати клієнтів.</p> <p>ПР 18. Налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад; використовувати стратегії індивідуального та колективного представництва інтересів клієнтів.</p> <p>ПР 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв’язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.</p> <p>ПР 20. Виявляти етичні дилеми та суперечності у професійній діяльності та застосовувати засоби супервізії для їх розв’язання.</p> <p>ПР 21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.</p> <p>ПР 22. Демонструвати уміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.</p> <p>ПР 23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.</p> <p>ПР 24. Демонструвати уміння організовувати соціально-виховну діяльність в освітніх закладах.</p> <p>ПР 25. Визначати зміст співпраці з дітьми та молоддю в різних соціокультурних середовищах.</p>
--	---

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
A	студент/-ка демонструє повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; знання основної та додаткової літератури; виявляє креативність у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
B	студент/-ка демонструє достатні знання матеріалу в заданому обсязі, з певною систематичністю виконує практичні завдання, передбачені навчальною програмою; виявляє переважно конструктивний і репродуктивний характер використання набутих знань та умінь.
C	студент/-ка виявляє повні, систематичні знання із дисципліни, успішно виконує практичні завдання, засвоїв/-ла основну та додаткову літературу, виявляє здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента/-ки наявні незначні помилки.
D	студент/-ка виявляє знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент/-ка спроможний/-на усунути їх із допомогою викладача/-ки.
E	виставляється студентів/-ці, відповідь якого/-ї під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.
F	студент/-ка не спроможний/-на до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ЗВО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни. студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни
FX	студент/-ка не опанував/-ла матеріал навчальної дисципліни на достатньому рівні, але рівень залишкових знань та умінь дозволяє повторне складання підсумкового контролю за результатами самостійної підготовки.

Розподіл балів

Поточний контроль														Разом	Сума
РОЗДІЛ 1.					РОЗДІЛ 2.										
Т 1.1	Т 1.2	Т 1.3	Т 1.4	Т 1.5	Т 2.1	Т 2.2	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	Т 2.6	Т 2.7	Т 2.8	Т 2.9		
Поточний контроль														75	100
-	5	-	-	5	5	5	5	5	5	5	5	10	20		
Контроль самостійної роботи														25	
4	1	5	5	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку/екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи контролю:

- *методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда; екзамен.

- *методи письмового контролю*: тестові завдання, розв'язання задач і вирішення проблемних ситуацій репродуктивного, конструктивного і творчого рівнів;

- *методи практичного контролю*: виконання самостійних завдань;

- *методи самоконтролю*: самоаналіз, самооцінка.

За результатами суми усіх видів робіт виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ

Тема 1.1. Сутність та специфіка правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги.

Категоріально-понятійний апарат правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги. Функції та принципи правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги. Завдання суб'єктів правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги.

Тема 1.2. Теоретичні аспекти правового регулювання соціального обслуговування у системі права соціального забезпечення.

Правове розуміння соціального забезпечення. Поняття норм права та права соціального забезпечення. Концептуально-теоретичні моделі правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги. Механізми соціального забезпечення.

Тема 1.3. Джерела права, система права та правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги в Україні.

Джерела права соціального забезпечення. Принципи права соціального забезпечення. Правовідносини із соціального забезпечення. Сучасні тенденції та перспективи розвитку правового регулювання соціального обслуговування в Україні.

Тема 1.4. Правові механізми надання державної соціальної допомоги.

Міжнародне законодавство в галузі правового забезпечення соціального обслуговування. Нормативно-правові акти національного і регіонального рівнів забезпечення соціального обслуговування. Державна соціальна допомога у вигляді надання громадянам набору соціальних послуг. Державна соціальна допомога за рахунок коштів бюджетів суб'єктів.

Тема 1.5. Міжнародні стандарти у галузі соціального захисту та соціальної допомоги особистості.

Стандарти ООН у сфері соціального захисту та соціальної допомоги особистості. Європейські міжнародні гарантії у сфері соціального захисту та соціальної допомоги. Конвенції МОП і законодавство України у галузі соціального захисту різних категорій населення.

Тема 1.6. Нормативно-правове регулювання діяльності установ соціального обслуговування в нових правових умовах.

Інституційна база планування, реалізації та моніторингу системи соціального захисту та соціальної допомоги державного і локального рівнів. Основні

принципи організації діяльності установ соціального обслуговування з правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги. Нормативно-правові документи, які регулюють організаційно-правові засади діяльності установ соціального обслуговування.

Розділ 2. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ВРАЗЛИВИМ КАТЕГОРІЯМ НАСЕЛЕННЯ

Тема 2.1. Відображення в нормативно-правових актах політики держави щодо соціальної підтримки та захисту сім'ї.

Правове регулювання сімейних відносин. Види державної допомоги сім'ям з дітьми. Державна соціальна допомога малозабезпеченим сім'ям. Заходи попередження насильства в сім'ї та допомоги жертвам домашнього насильства. Соціальна робота з сім'ями, які опинились в складних життєвих обставинах.

Тема 2.2. Правові засади соціальної роботи з людьми, які мають функціональні обмеження.

Реалізація державної політики соціального захисту людей з обмеженими фізичними можливостями в нормативно-правових актах. Організація робочих місць та працевлаштування інвалідів. Механізм забезпечення соціального права людей з обмеженими фізичними можливостями на безперешкодний доступ до об'єктів житлового та громадського призначення. Установи для постійного або тимчасового перебування інвалідів. Державна соціальна допомога інвалідам з дитинства та дітям інвалідам.

Тема 2.3. Соціальний захист бездомних громадян та державна соціальна допомога особам, які відбували покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк.

Концепція соціального захисту бездомних громадян. Механізм обліку та реєстрації бездомних громадян в Центрі обліку бездомних громадян. Заклади соціального захисту для бездомних громадян. Заходи соціального патронажу осіб звільнених з місць позбавлення волі.

Тема 2.4. Механізми соціально-правового захисту законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Правовий статус дитини за законодавством України. Підстави позбавлення батьківських прав. Поняття усиновлення, опіки та піклування. Процедура створення прийомної сім'ї.

Тема 2.5. Механізми соціально-правового захисту допризовної, призовної молоді та військовослужбовців як соціальна проблема.

Допризовна підготовка молоді до військової служби у Збройних Силах України. Особливості законодавчої бази щодо захисту прав допризовної та призовної молоді, військовослужбовців та членів їх сімей. Права й обов'язки молоді, яка

проходить допризовну та призовну підготовку. Право на альтернативну службу як вид виконання загального військового обов'язку. Вимоги до осіб, які вступають до цивільної служби. Соціально-психологічна реабілітація молоді, яка звільняється з лав Збройних Сил України.

Тема 2.6. Механізми державного соціального захисту ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД дітей і дорослих.

Соціально-політична стратегія України на шляху подолання епідемії ВІЛ/СНІДу. Вітчизняна система соціальної підтримки та соціального захисту у контексті поширення ВІЛ/СНІДу. Законодавство України у сфері ВІЛ/СНІДу. Державні соціальні гарантії ВІЛ-інфікованим і хворим на СНІД дітям та дорослим.

Тема 2.7. Правові механізми надання державної соціальної допомоги безробітним.

Загальна характеристика нормативно-правової бази, яка регламентує роботу з безробітними громадянами. Гарантії, що надаються державою працездатному населенню. Повноваження Державної служби зайнятості. Види матеріальної допомоги по безробіттю. Особливі гарантії працівникам, які втратили роботу у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці. Види соціальних послуг безробітним громадянам.

Тема 2.8. Правове регулювання соціального захисту дитинства, материнства та батьківства в Україні.

Теоретико-правові засади соціального захисту сім'ї, дитинства, материнства та батьківства. Види соціального захисту сім'ї, дитинства, материнства та батьківства. Сучасний стан та проблеми розвитку соціального захисту сім'ї, дитинства, материнства та батьківства в Україні, шляхи його удосконалення.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		лек	пр	кон	ср		лек	пр	кон	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Розділ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ										
Тема 1.1. «Сутність та специфіка правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги»	8	2	—		6		2	2		8
Тема 1.2. «Теоретичні аспекти правового регулювання соціального обслуговування у системі права соціального забезпечення»	8	2	2		4		-	-		8
Тема 1.3. «Джерела права, система права та правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги в Україні»	8	2	-		6		-	-		8
Тема 1.4. «Правові механізми надання державної соціальної допомоги»	8	2	-		6		-	-		8
Тема 1.5. «Міжнародні стандарти у галузі соціального захисту та соціальної допомоги особистості»	8	2	2		4		-	-		8
Тема 1.6. «Нормативно-правове регулювання діяльності установ соціального обслуговування в нових правових умовах»	8	2	2		4		-	2		8
Розділ 2. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ ВРАЗЛИВИМ КАТЕГОРІЯМ НАСЕЛЕННЯ										
Тема 2.1. «Відображення в нормативно-правових актах політики держави щодо соціальної підтримки та захисту сім'ї»	8	2	2		4		-	-		8
Тема 2.2. «Правові засади соціальної роботи з людьми, які мають функціональні обмеження»	8	2	2		4		-	-		8

Тема 2.3. «Соціальний захист бездомних громадян та державна соціальна допомога особам, які відбували покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк»	8	2	2		4		-	-		8
Тема 2.4. «Механізми соціально-правового захисту законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»	8	2	2		4		-	-		8
Тема 2.5. «Механізми соціально-правового захисту допризовної, призовної молоді та військовослужбовців як соціально-педагогічна проблема»	8	2	2		4		-	-		8
Тема 2.6. «Механізми державного соціального захисту ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД дітей і дорослих»	8	2	2		4		-	-		8
Тема 2.7. «Правові механізми надання державної соціальної допомоги безробітнім»	11	-	2		9		-	-		8
Тема 2.8. «Правове регулювання соціального захисту дитинства, материнства та батьківства в Україні»	13	-	4		9		-	2		8
Усього годин	120	24	24		72	120	2	6		112

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. «Сутність та специфіка правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги»	2	2
2	Тема 1.2. «Теоретичні аспекти правового регулювання соціального обслуговування у системі права соціального забезпечення»	2	-
3	Тема 1.3. «Джерела права, система права та правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги в Україні»	2	-
4	Тема 1.4. «Правові механізми надання державної соціальної допомоги»	2	-
5	Тема 1.5. «Міжнародні стандарти у галузі соціального захисту та соціальної допомоги особистості»	2	-
6	Тема 1.6. «Нормативно-правове регулювання діяльності установ соціального обслуговування в нових правових умовах»	2	-
7	Тема 2.1. «Відображення в нормативно-правових актах політики держави щодо соціальної підтримки та захисту сім'ї»	2	-
8	Тема 2.2. «Правові засади соціальної роботи з людьми, які мають функціональні обмеження»	2	-
9	Тема 2.3. «Соціальний захист бездомних громадян та державна соціальна допомога особам, які відбували покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк»	2	-
10	Тема 2.4. «Механізми соціально-правового захисту законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»	2	-
11	Тема 2.5. «Механізми соціально-правового захисту допризовної, призовної молоді та військовослужбовців як соціально-педагогічна проблема»	2	-
12	Тема 2.6. «Механізми державного соціального захисту ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД дітей і дорослих»	2	-
Разом		24	2

Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.2. «Теоретичні аспекти правового регулювання соціального обслуговування у системі права соціального забезпечення»	2	2
2	Тема 1.5. «Міжнародні стандарти у галузі соціального захисту та соціальної допомоги особистості»	2	-
3	Тема 1.6. «Нормативно-правове регулювання діяльності установ соціального обслуговування в нових правових умовах»	2	2
4	Тема 2.1. «Відображення в нормативно-правових актах політики держави щодо соціальної підтримки та захисту сім'ї»	2	-
5	Тема 2.2. «Правові засади соціальної роботи з людьми, які	2	-

	мають функціональні обмеження»		
6	Тема 2.3. «Соціальний захист бездомних громадян та державна соціальна допомога особам, які відбували покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк»	2	-
7	Тема 2.4. «Механізми соціально-правового захисту законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»	2	-
8	Тема 2.5. «Механізми соціально-правового захисту допризовної, призовної молоді та військовослужбовців як соціально-педагогічна проблема»	2	-
9	Тема 2.6. «Механізми державного соціального захисту ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД дітей і дорослих»	2	-
10	Тема 2.7. «Правові механізми надання державної соціальної допомоги безробітним»	2	-
11	Тема 2.8. «Правове регулювання соціального захисту дитинства, материнства та батьківства в Україні»	4	2
Разом		24	6

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1.1. «Сутність та специфіка правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги»	6	8
2	Тема 1.2. «Теоретичні аспекти правового регулювання соціального обслуговування у системі права соціального забезпечення»	4	8
3	Тема 1.3. «Джерела права, система права та правового забезпечення соціальної роботи і соціальної допомоги в Україні»	6	8
4	Тема 1.4. «Правові механізми надання державної соціальної допомоги»	6	8
5	Тема 1.5. «Міжнародні стандарти у галузі соціального захисту та соціальної допомоги особистості»	4	8
6	Тема 1.6. «Нормативно-правове регулювання діяльності установ соціального обслуговування в нових правових умовах»	4	8
7	Тема 2.1. «Відображення в нормативно-правових актах політики держави щодо соціальної підтримки та захисту сім'ї»	4	8
8	Тема 2.2. «Правові засади соціальної роботи з людьми, які мають функціональні обмеження»	4	8
9	Тема 2.3. «Соціальний захист бездомних громадян та державна соціальна допомога особам, які відбували покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк»	4	8
10	Тема 2.4. «Механізми соціально-правового захисту законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування»	4	8
11	Тема 2.5. «Механізми соціально-правового захисту допризовної, призовної молоді та військовослужбовців як соціально-педагогічна проблема»	4	8
12	Тема 2.6. «Механізми державного соціального захисту ВІЛ-	4	8

	інфікованих та хворих на СНІД дітей і дорослих»		
13	Тема 2.7. «Правові механізми надання державної соціальної допомоги безробітнім»	9	8
14	Тема 2.8. «Правове регулювання соціального захисту дитинства, материнства та батьківства в Україні»	9	8
Разом		72	112

7. Рекомендовані джерела інформації

Законодавчі акти:

1. Конституція України : прийнята 28 червня 1996 р., із змінами від 08.12.2004 р. // Відомості Верховної Ради. 2005. № 2. 44 с.
2. Сімейний кодекс України : прийнятий 10 січня 2002 року № 2947–III, станом на 28.08.2018р. URL : www.rada.gov.ua
3. Закон України «Про освіту» : прийнятий 5 вересня 2017 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Закон України «Про дошкільну освіту» : прийнятий 11.03.01 р., із змінами та доповненнями станом на 16.07.2019р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Закон України «Про загальну середню освіту» : прийнятий 13.05.99 р., із змінами та доповненнями станом на 09.08.2019 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Закон України «Про позашкільну освіту» : прийнятий 22.06.2000 р., із змінами та доповненнями станом на 4 серпня 2015р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
7. Закон України «Про пробацію» : прийнятий 05.02.2015 року № 1197-1 / Верховна Рада України. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=45499
8. Закон України "Про соціальні послуги" : прийнятий 17.01.2019р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
9. Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» : прийнятий 24.01.1995 № 20/95-BPP, із змінами та доповненнями станом на 09.02.2017 р. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/20/95-%D0%B2%D1%80>
10. Загальне положення про центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді : постанова Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 р. № 573, із змінами та доповненнями станом на 12.02.2019р. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/573-2013-%D0%BF>
11. Закон України «Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні» : прийнятий 1991 р., станом на 9.08.2019 р. URL : www.zakon.rada.gov.ua
12. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії» : прийнятий 05.10.2000 № 2017-III, із змінами та доповненнями станом на 10.06.2018р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua>
13. Про основи соціального захисту бездомних громадян і безпритульних дітей : Закон України, 2 черв. 2005 р., № 2623-IV // Уряд. кур'єр. 2005. 1 лип. С. 10.
14. Закон України «Про державну соціальну допомогу особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідами» : прийнятий 16 листопада 2000 року № 2109–III URL : www.rada.gov.ua
15. Декларація прав дитини : прийнята 1959 р. URL : www.zakon.rada.gov.ua
16. Декларація про права осіб з інвалідністю : прийнята 1975 р. URL : www.zakon.rada.gov.ua

Основні:

1. Болотіна Н. Б. Право соціального захисту України : навч. посіб. К. : «Знання», 2005. 615 с.
2. Бойко М. Д. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. К. : «Олан», 2004. 311 с.
3. Збірник законодавчих, нормативних та директивних документів з питань організації навчально-виховного процесу у вищому навчальному закладі. К. : ВМУРОЛ, 2002. 358 с.
4. Сташків Б. І. Теорія права соціального забезпечення : навч. посіб. К. : «Знання», 2005. 405 с.
5. Синчук С. М., Буряк В. Я. Право соціального забезпечення України : навч. посіб. К. : «Знання», 2006. 318 с.
6. Сирота І. М. Право соціального забезпечення в Україні. Харків : «Одіссей», 2007. 407 с.
7. Тюття Л. Т., Іванова І. Б. Соціальна робота (теорія і практика) : навч. посіб. К. : ВМУРОЛ «Україна», 2004. С. 48–59.

Додаткові:

1. Безпалько О. В. Соціальна робота в громаді : навч. посіб. для ВНЗ. Київ : Центр навч. літ., 2005. 176 с.
2. Гребя Р. В. Нормативно-правове забезпечення реформування системи соціальних послуг в Україні. Теорія та практика державного управління. 2016. № 3(54). С. 1–8.
3. Перець В. І. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни «Правові засади соціальної роботи» (для бакалаврів). Київ : ДП «Вид. дім «Персонал», 2018. 30 с.
4. Права дітей та підлітків : навч. посіб. / О. М. Байталюк, О. Б. Німко. Київ : Видавничий дім «Плеяди», 2010. 52 с.
5. Управління діяльністю соціальних служб : метод. посібник / упорядн.-заг. ред. О. Іванова, Н. Гусак ; ПРООН в Україні, Проект «Підтримка реформи соціального сектору в Україні». Київ : К.І.С., 2013. 178 с.
6. Чернета С. Ю. Соціально-правові чинники протидії домашньому насильству. Партнерська взаємодія у системі інститутів соціальної сфери : збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (15–16 листопада 2018 р., м. Ніжин) / за заг. ред. С. О. Борисюк та О. В. Лісовця. Ніжин : Видавництво НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 188 с. С. 42–45.
7. Czerneta S. Treść i kierunki przygotowania pracowników socjalnych do pracy z podmiotami probacji. Knowledge. Education. Low. Managtmtnt. Nauka. Oświata. Prawo. Zarządzanie. 2016. № 4 (16). P. 26–34.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua>

2. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України <http://www.kmu.gov.ua>
3. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини <http://ombudsman.gov.ua>
4. Освітній омбудсмен України <https://eo.gov.ua>
5. Офіційний сайт Міністерства юстиції України <https://minjust.gov.ua>
6. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики <https://www.msp.gov.ua>
7. Офіційний сайт Міністерства освіти і науки <http://mon.gov.ua>

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Конспекти лекцій.
2. Інструктивно-методичні матеріали до семінарських (практичних) занять.
3. Електронні презентації до лекційних занять.
4. Навчальні відео.

Інструктивно-методичні матеріали до семінарських (практичних) занять

Практичне заняття № 3

Тема 1.6. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ УСТАНОВ СОЦІАЛЬНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ В НОВИХ ПРАВОВИХ УМОВАХ

Мета вивчення: дослідити нормативно-правове забезпечення реформування системи соціальних послуг в Україні, які надаються установами соціального обслуговування.

Хід практичної роботи:

Теоретичні питання:

1. Схарактеризувати інституційне забезпечення системи соціальних послуг і соціального обслуговування в Україні.
2. Визначити особливості формування та функціонування мережі установ соціального захисту населення та окреслити специфіку їх діяльності в залежності від профілю та сфери охоплення населення.
3. Розкрити тенденції реформування нормативно-правового регулювання діяльності установ соціального обслуговування в нових правових умовах.

Практичні завдання:

1. Охарактеризувати структуру нормативно-правової бази регулювання системи соціальних послуг в Україні, які надаються установами соціального обслуговування.

Види та напрями державної соціальної допомоги	Основні нормативно-правові документи, що регулюють відносини в сфері надання та отримання соціальних послуг
Соціальні гарантії пільги та допомоги	
Соціальні послуги інвалідам: реабілітація, соціальне забезпечення та утримання	
Праця та зайнятість населення	
Поселення до будинків інтернатів системи соціального захисту населення	
Забезпечення санаторно курортним лікуванням пільгових категорій громадян	
Соціальний захист бездомних громадян	
Соціальний захист учасників АТО та сімей загиблих	
Забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб	

2. Розкрити зміст і головні напрями діяльності системних одиниць Міністерства соціальної політики України (<https://www.msp.gov.ua/content/centri-zahistu.html>).
3. З'ясувати перспективи удосконалення системи соціального обслуговування населення України (не менше 3-х закладів), з урахуванням змін в економічній, політичній, соціальній, культурній та інших сферах суспільного життя.

Заклади соціального обслуговування населення України	Проблеми функціонування	Перспективи удосконалення системи соціального обслуговування

Практичне заняття № 4

Тема 2.1. ВІДОБРАЖЕННЯ В НОРМАТИВНО-ПРАВОВИХ АКТАХ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ ЩОДО СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ТА ЗАХИСТУ СІМ'Ї

Мета вивчення: з'ясувати сутність правового регулювання сімейних відносин і види державної допомоги сім'ям з дітьми; охарактеризувати особливості правового забезпечення соціальної роботи з сім'ями, які опинились в складних життєвих обставинах.

Хід практичної роботи:

Теоретичні питання:

1. З'ясувати сутність правового регулювання сімейних відносин.
2. Розрити види державної допомоги сім'ям з дітьми.
3. Охарактеризувати державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям.
4. Згідно із чинним законодавством, визначити заходи попередження насильства в сім'ї.
5. Охарактеризувати особливості правового забезпечення соціальної роботи з сім'ями, які опинились в складних життєвих обставинах.

Практичні завдання:

1. Пояснити сутність і принципи закріплення та гарантування соціальних прав сім'ї в Конституції України та Сімейному Кодексі України.
2. Опрацювати нормативно-правові документи, які регламентують види державної допомоги сім'ям з дітьми:
 - а) допомога по вагітності та пологах;
 - б) одноразова допомога при народженні дитини;
 - в) допомога по догляду за дитиною до досягнення нею трирічного віку;
 - г) допомога на дітей, які перебувають під опікою чи піклуванням.
3. Навести перелік осіб, які мають право на вищезазначену допомогу, порядок її призначення та розміри.
4. Запропонувати пам'ятку соціальному працівнику та інспектору з надання соціальної допомоги щодо визначення та встановлення прожиткового мінімуму для сім'ї.
5. Спираючись на Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку призначення і виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям» від 24.02.2003, № 250 (*дивитися останню редакцію*), розкрити порядок надання, строки призначення та розміри державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям.
6. Розробити табличне зображення механізму взаємодії суб'єктів соціальної роботи із сім'ями, які опинилися в складних життєвих обставинах, визначивши основні функції відповідних суб'єктів соціальної роботи.
7. Дати визначення термінів «складні життєві обставини», «соціальне інспектування сім'ї», «соціальний супровід сім'ї».

Практичне заняття № 5

Тема 2.2. ПРАВОВІ ЗАСАДИ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ЛЮДЬМИ, ЯКІ МАЮТЬ ФУНКЦІОНАЛЬНІ ОБМЕЖЕННЯ

Мета вивчення: розкрити сутність правового забезпечення і дію механізмів державного соціального захисту дітей та молоді, які мають функціональні обмеження.

Хід практичної роботи:

Теоретичні питання:

1. Визначити статус людей з особливими потребами та міжнародні стандарти їх соціального захисту.
2. Розкрити вітчизняний досвід правового забезпечення соціального захисту людей з особливими потребами.
3. Визначити особливості механізму організації робочих місць та працевлаштування інвалідів.
4. Охарактеризувати мережу установ для постійного або тимчасового перебування інвалідів:
 - умови приймання, утримання психічнохворих громадян у психоневрологічному інтернаті та в установі постійного та тимчасового перебування громадян з розумовою відсталістю;
 - Центр соціальної реабілітації дітей-інвалідів;
 - Центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями.

Практичні завдання:

1. Укласти пам'ятку соціальному працівнику та інспектору з надання соціальної допомоги щодо чинної нормативно-правової бази, яка передбачає:
 - а) правове регулювання соціальної політики щодо інвалідів;
 - б) матеріальне, соціально-побутове та медичне забезпечення;
 - в) комплексну багатoproфільну реабілітацію та створення розгалуженої медичної, соціальної і професійної реабілітаційної інфраструктури;
 - г) освіту та фахову підготовку;
 - д) працевлаштування та зайнятість;
 - е) інформаційне забезпечення (зміна змісту бази даних про інвалідів у державній статистиці з акцентом на відображення структури їх потреб, інтересів, здібностей та стану здоров'я).
2. Проаналізувавши нормативно-правові документи, визначити ті, які регламентують державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям інвалідам, а саме:
 - а) визначають розмір та порядок її призначення;
 - б) регулюють пенсії по інвалідності, особливості призначення пенсії з інвалідності внаслідок трудового каліцтва чи професійного захворювання;
 - в) визначають соціальну допомогу інвалідам, які не мають право на пенсію;
 - г) встановлюють розмір державної соціальної допомоги по догляду за інвалідом.

Практичне заняття № 6

Тема 2.3. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ БЕЗДОМНИХ ГРОМАДЯН ТА ДЕРЖАВНА СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ОСОБАМ, ЯКІ ВІДБУВАЛИ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ОБМЕЖЕННЯ АБО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ПЕВНИЙ СТРОК

Мета вивчення: охарактеризувати соціальний захист бездомних громадян та державну соціальну допомогу особам, які відбували покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк.

Хід практичної роботи:

Теоретичні питання:

1. Розкрити сутність поняття бездомність та безпритульність відповідно до законодавства України.
2. Охарактеризувати сучасний стан соціального захисту бездомних громадян.
3. Визначити специфіку діяльності закладів соціального захисту для бездомних громадян:
 - умови прийняття та відрахування бездомних громадян з Будинку нічного перебування;
 - Центри реінтеграції бездомних громадян, який створено для підготовки до самостійного соціального життя в суспільстві;
 - Соціальний готель.
4. Розкрити сутність поняття соціального патронажу осіб звільнених з місць позбавлення волі:
 - створення необхідних житлово-побутових умов для звільнених осіб;
 - медична допомога звільненим особам;
 - організація освіти звільненим особам;
 - діяльність Центру соціальної адаптації осіб, звільнених з місць позбавлення волі.

Практичні завдання:

1. Розробити Концепцію соціального захисту бездомних громадян.
2. Змодельовати шляхи розв'язання проблеми безпритульності на рівні держави, заповнивши таблицю.

№	Аспект/складова проблеми безпритульності	Механізми/шляхи розв'язання	Джерела фінансування	Суб'єкти/інституційне забезпечення
1				
2				
п..				

3. З'ясувати механізм постановки на облік та реєстрації бездомних громадян в Центрі обліку бездомних громадян.
4. На основі аналізу Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» (редакція від 20.01.2018, № 2249), розпорядження Кабінету Міністрів України «Концепція соціальної адаптації осіб, які відбували покарання у виді позбавлення волі на певний строк» (від 30.08.2008), визначити заходи соціального патронажу осіб звільнених з місць позбавлення волі.

Практичне заняття № 7

Тема 2.4. МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ДІТЕЙ-СИРІТ ТА ДІТЕЙ, ПОЗБАВЛЕНИХ БАТЬКІВСЬКОГО ПІКЛУВАННЯ

Мета вивчення: схарактеризувати вітчизняні механізми соціально-правового захисту законних інтересів дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Хід практичної роботи:

Теоретичні питання:

1. Проаналізувати права членів сім'ї: дітей, батьків, неповнолітніх батьків.
2. Охарактеризувати Міжнародні акти ООН з питань захисту прав дитини у сім'ї.
3. Проаналізувати процедуру усиновлення дітей та молоді згідно законодавства України. Визначити умови міжнародного усиновлення дітей.
4. Дослідити механізм позбавлення та поновлення батьківських прав відповідно до законодавства України.

Практичні завдання:

1. Дати визначення наступним поняття: «статус дитини-сироти та дитини, позбавленої батьківського піклування», «форми влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «усиновлення», «встановлення опіки та піклування», «передача до прийомної сім'ї», «передача до дитячого будинку сімейного типу», «заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування», «державні соціальні стандарти для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «державне утримання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування», «соціальний супровід», «соціальне житло».
2. На основі опрацювання міжнародних і національних документів (Європейська конвенція «Про визнання та виконання рішень стосовно опіки над дітьми та про поновлення опіки над дітьми» (ETS, 105), Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування» (від 13.01.2005 р.), Закон України «Про органи і служби у справах неповнолітніх та спеціальні установи для неповнолітніх» (від 24.01.1995 р.), Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства України у справах сім'ї, дітей та молоді «Положення про дитячі будинки і загальноосвітні школи-інтернати для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування» (від 21.09.2004 р.), Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про дитячий будинок сімейного типу» (від 26.04.2002 р.), Постанова Кабінету Міністрів України «Положення про прийомну сім'ю України» (від 26.04.2002 р.) та ін.), визначити зобов'язання суспільства та органів державної влади щодо виявлення дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків.
3. З'ясувати завдання органів опіки та піклування щодо соціального захисту дітей-сиріт і дітей, які залишилися без піклування батьків (за нормами вітчизняної законодавчої бази).

Практичне заняття № 8

Тема 2.5. МЕХАНІЗМИ СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ДОПРИЗОВНОЇ, ПРИЗОВНОЇ МОЛОДІ ТА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ЯК СОЦІАЛЬНОПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА

Мета вивчення: розкрити механізм соціально-правового захисту допризовної, призовної молоді та військовослужбовців як соціально-педагогічної проблеми сьогодення.

Хід практичної роботи:

Теоретичні питання:

1. Допризовна підготовка молоді до військової служби у Збройних Силах України:
 - правова просвіта та виховання молоді щодо їх соціальних та юридичних прав;
 - інформаційно-консультативні послуги з питань проходження військової служби;
 - діагностична робота з питань професійно-психологічного відбору та добору юнаків допризовного і призовного віку, які готуються або призвані на військову службу.
2. Визначити особливості законодавчої бази щодо захисту прав допризовної та призовної молоді, військовослужбовців та членів їх сімей.
3. Права й обов'язки молоді, яка проходить допризовну та призовну підготовку.
4. Умови застосування відстрочки від призову (за сімейними обставинами; за станом здоров'я; для продовження навчання; у зв'язку з депутатською діяльністю).
5. Право на альтернативну службу як вид виконання загального військового обов'язку. Вимоги до осіб, які вступають до цивільної служби.
6. Соціально-психологічна реабілітація молоді, яка звільняється з лав Збройних Сил України (система економічних, правових, культурних, освітніх та інших соціальних заходів щодо відновлення їхнього психологічного стану, прав і свобод).

Практичні завдання:

1. Виявити можливі порушення законодавства України у сфері допризовної та призовної підготовки молоді та визначте ступінь відповідальності за порушення.
2. Поміркувати, чи має право відмовитись від проходження військової служби і скористатися правом на альтернативну (цивільну) службу людина, яка не сповідує жодної релігії, але за своїми переконаннями не припускає користування зброєю та служби у війську.
3. Довести, що прямим порушенням прав людини взагалі та прав громадянина України зокрема є те, що строк альтернативної служби вдвічі перевищує строк військової служби.
4. На основі опрацювання відповідних законодавчих актів, підготувати пам'ятку щодо переліку пільг, гарантованих державою військовослужбовцям та членам їх сімей.

Практичне заняття № 9

Тема 2.6. МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ВІЛІНФІКОВАНИХ ТА ХВОРИХ НА СНІД ДІТЕЙ І ДОРΟΣЛИХ

Мета вивчення: визначити особливості дії вітчизняного механізму державного соціального захисту ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД дітей і дорослих.

Хід практичної роботи:

Теоретичні питання:

1. Охарактеризувати ВІЛ-інфекцію та СНІД як соціальні проблеми.
2. Права людини та ВІЛ: міжнародна політико-правова база.
3. Розкрити соціально-політичну стратегію України щодо подолання епідемії ВІЛ/СНІДу:
 - аналіз законодавства України у сфері ВІЛ/СНІДу;
 - вітчизняна система соціальної підтримки і реабілітації дітей з ВІЛ/СНІД.
4. Охарактеризувати досвід діяльності недержавних організацій щодо розв'язання проблем соціального захисту осіб, уражених ВІЛ/СНІД:
 - Всеукраїнська мережа людей, які живуть з ВІЛ;
 - Всеукраїнський благодійний фонд «Коаліція ВІЛ-сервісних організацій»;
 - Молодіжна громадська організація «Клуб «Компас».

Практичні завдання:

1. Проаналізувати «Об'єднану програму ООН з протидії ВІЛ/СНІДу» у площині ефективності пропонованих заходів щодо профілактики ВІЛ/СНІДу та зниження рівня стигматизації, пов'язаних з ВІЛ/СНІДом.
3. Підготувати інформаційну листівку для категорії людей, які живуть з ВІЛ/СНІДу, щодо наявних державних соціальних послуг ВІЛ-інфікованим у Сумській області.
4. Обґрунтувати принципи надання паліативної та соціальної допомоги ВІЛ-позитивним особам (за визначенням ВООЗ).

Практичне заняття № 10

Тема 2.7. ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДОПОМОГИ БЕЗРОБІТНИМ

Мета вивчення: охарактеризувати правові механізми надання державної соціальної допомоги безробітним, визначивши види матеріальної допомоги по безробіттю і види соціальних послуг безробітним громадянам.

Хід практичної роботи:

Теоретичні питання:

1. Здійснити загальну характеристику нормативно-правової бази, яка регламентує роботу з безробітними громадянами.
2. Визначити гарантії, що надаються державою працездатному населенню.
3. З'ясувати повноваження Державної служби зайнятості.
4. Охарактеризувати види матеріальної допомоги по безробіттю:
 - одноразова допомога для організації підприємницької діяльності;
 - допомога по частковому безробіттю;
 - матеріальна допомога у період професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації;
 - допомога на поховання у разі смерті безробітного.
5. Розкрити особливі гарантії працівникам, які втратили роботу у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці.
6. Охарактеризувати види соціальних послуг безробітним громадянам:
 - професійна підготовка або перепідготовка, профорієнтація;
 - пошук підходящої роботи та сприяння у працевлаштуванні;
 - інформаційні та консультаційні послуги, пов'язані з працевлаштуванням.

Практичні завдання:

1. Укласти пам'ятку для соціального працівника та інспектора з надання соціальної допомоги щодо чинної нормативно-правової бази, яка регламентує роботу з безробітними громадянами.
2. Схематично зобразити порядок визнання громадян безробітними або організацію оплачуваних громадських робіт.
3. Змодельовати ситуацію із практики діяльності соціального працівника, яка б відображала звернення в державну службу зайнятості та подання необхідних документів безробітними громадянами.
4. На основі аналізу Закону України «Про зайнятість населення», Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття», Наказу Міністерства соціальної політики України «Про затвердження Порядку надання допомоги по безробіттю, у тому числі одноразової її виплати для організації безробітним підприємницької діяльності», розробити інформаційний буклет для безробітних громадян щодо розміру, порядку призначення і виплати матеріальної допомоги по безробіттю та допомоги по безробіттю.

Практичне заняття № 11-12

Тема 2.8. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ДИТИНСТВА, МАТЕРИНСТВА І БАТЬКІВСТВА В УКРАЇНІ

Мета вивчення: охарактеризувати правове регулювання соціального захисту дитинства, материнства і батьківства в Україні та визначити перспективи удосконалення системи соціального забезпечення сімейних форм виховання дітей в умовах сьогодення.

Хід практичної роботи:

Теоретичні питання:

1. Розкрити зміст поняття та сутність соціального захисту дитинства, материнства та батьківства.
2. З'ясувати основні принципи соціального захисту дитинства, материнства та батьківства.
3. Охарактеризувати сучасний стан правового регулювання соціального захисту дитинства, материнства та батьківства в Україні.
4. Проаналізувати види соціального захисту дитинства, материнства та батьківства:
 - державна соціальна допомога як вид соціального захисту дитинства, материнства та батьківства;
 - соціальні послуги в системі соціального захисту дитинства, материнства та батьківства;
 - державні соціальні пільги в системі соціального захисту дитинства, материнства та батьківства.

Практичні завдання:

1. Укласти пам'ятку для соціального працівника та інспектора з надання соціальної допомоги щодо чинної нормативно-правової бази, яка регламентує порядок надання державної допомоги сім'ям з дітьми у загальній системі соціального захисту населення в Україні; особливості соціального захисту багатодітних, неповних та малозабезпечених сімей в Україні; організаційно-правові заходи соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам.
2. Визначити та охарактеризувати основні напрямки вдосконалення соціального захисту дитинства, материнства та батьківства в Україні:
3. На прикладі однієї із країн світу презентувати зарубіжний досвід у сфері соціального захисту дитинства, материнства та батьківства та визначити перспективні напрямки його впровадження в Україні.